Prof. dr hab. Mirosław Chaberek
Katedra Logistyki
Wydział Ekonomiczny
Uniwersytet Gdański

RECENZJA PRACY DOKTORSKIEJ "DETERMINANTY KSZTAŁTOWANIA STRATEGII LOGISTYCZNYCH W ŚWIATOWYM PRZEMYŚLE MOTORYZACYJNYM" AUTORSTWA MGR AGNIESZKI SZMELTER

Tematyka i zakres badań podjętych przez mgr Agnieszkę Szmelter jest istotny, aktualny i nadzwyczaj interesujący. W swojej dysertacji doktorantka tropy badawcze skierowała na poznanie rodzajów, kierunków i przyczyn zmian w łańcuchach dostaw. Zgodnie ze swoimi zainteresowaniami naukowymi, szczególną uwagę zwróciła na współudział logistyki w kreowaniu innowacyjnych zmian, których celem jest tworzenie nowych źródeł przewag konkurencyjnych we współczesnych łańcuchach dostaw. Niektóre branże znacznie wcześniej i silniej odczuwają konieczność strategicznych zmian w obsłudze logistycznej swoich procesów gospodarczych niż inne. Branżą, która w sposób szczególny poddana została procesom globalizacji, a zatem i procesom konkurencji światowej, jest przemysł motoryzacyjny. Stał się on głównym przedmiotem badań naukowych mgr A. Szmelter. Praca, którą przygotowała doktorantka, jest wnikliwą diagnozą przyczyn zmian zachodzących w łańcuchach dostaw przemysłu motoryzacyjnego, dzięki innowacyjnym procesom obsługi logistycznej.

Na zawartość merytoryczną recenzji pracy doktorskiej mgr A. Szmelter składają się :

1) opinia dotycząca naukowego charakteru dysertacji
2) ocena stopnia oryginalności podjętego problemu badawczego
3) ocena sformułowania i realizacji celów badawczych

4) ocena zakresu i sposobu weryfikacji przyjętych hipotez, doboru metod badawczych
5) opinia na temat wiedzy teoretycznej doktorantki w dyscyplinie naukowej, którą zajmowała się w dysertacji
6) opinia na temat prezentowanych w pracy treści, sposobu i zakresu ich interpretowania
7) ocena działań preparacyjnych – układu pracy, jej struktury, podziału treści
8) szczegółowe uwagi i spostrzeżenia odnośnie do treści i redakcji pracy
9) podsumowanie

Trzeba stwierdzić, że zadanie badawcze, związane z problematyką kształtowania strategii i rozwiązań logistycznych, jakiego podjęła się doktorantka, jest ambitne, i niewątpliwie postawiło ogromne wymagania natury metodologicznej i narzędziowej w przeprowadzaniu takiego badania. Aparat pojęciowy współczesnej logistyki, jest ciągle jeszcze mało spopularyzowany i w odbiorze praktycznym mocno relatywizowany, co często utrudnia poprawne sformułowanie wniosków badawczych.

1. Opinia dotycząca naukowego charakteru dysertacji

W recenzowanej pracy cele teoretycznego poznania mocno przewijają się z celami praktycznymi. Celem każdego badania naukowego powinno być poznanie prawdy i wzbogacenie dotychczasowej wiedzy. Można jednoznacznie stwierdzić, że praca mgr A. Szmelter spełnia oba kryteria. Badania zrealizowane w ramach przygotowania dysertacji doktorskiej, miały naturę badań podstawowych, których celem było poznanie badanych procesów, ich analiza, ustalenie powiązań z innymi elementami funkcjonowania branży i wreszcie – identyfikacja czynników, które mają wpływ na ostateczny kształt strategii logistycznych w światowym przemyśle motoryzacyjnym. Równocześnie należy wskazać na dużą przydatność praktyczną uzyskanych wyników badawczych, zwłaszcza bezpośrednio dla przedsiębiorstw analizowanej branży, niezależnie od ich usytuowania w łańcuchu dostaw. Autorka sformułowała w dysertacji wnioski, które niewątpliwie poszerzają wiedzę na temat kształtowania strategii w przemyśle motoryzacyjnym.

W części metodologicznej pracy (Wstęp) doktorantka wymieniła przesłanki wyboru tematu, zdefiniowała lukę w wiedzy i uzasadniła konieczność wypełnienia tej luki badaniami. Autorka dostrzegła złożoność i rozległość badanego problemu

badawczego. Aby zmierzyć się z tak poważnym zadaniem badawczym, Pani mgr A. Szmelter opracowała własny warsztat badawczy, dostosowany do przedmiotu i założonych celów dysertacji. Warsztat ten składa się odpowiednio dobranej kompozycji takich komponentów jak: wykorzystanie odpowiednio dobranych dwóch przeciwstawnych filozofii badawczych (hermeneutyki i pozytywizmu) i różnych metod badawczych (przegląd literatury, dowody empiryczne, intuicja) oraz zachodzących pomiędzy nimi iteracjami.

Szczegółowy opis zastosowanej metody i całej procedury badawczej przedstawiono we Wstępie (s. 9 - 15). Z przedstawionego tam opisu zastosowanych narzędzi badawczych wynika wyraźna dominacja krytycznej analizy literatury przedmiotu. Autorka wykorzystała w tym celu procedurę D. Denyera i D. Tranfielda, pokazując tym samym, że dobrze zna narzędzia badawcze i umie się nimi posługiwać. Całość metodologii dysertacji opiera się na triangulacji metod - modnej ostatnio w nauce, jednak często nadużywanej i nadinterpretowywanej przez badaczy. Dobrze, że autorka zdaje sobie sprawę z niedoskonałości tego rodzaju badań, co równocześnie pozwala uznać to za dowód dojrzałości naukowej doktorantki.

2. Ocena stopnia oryginalności podjętego problemu badawczego

Zadanie badawcze postawione przez doktorantkę to próba stworzenia klasyfikacji czynników wpływających na kształtowanie strategii logistycznych w światowym przemyśle motoryzacyjnym. Przeprowadzona przez doktorantkę analityka strategii gospodarczych w światowym przemyśle motoryzacyjnym, przy wiodącym założeniu wpływu na tę strategię logistyki sprawiły, że przeprowadzone badanie określić można jako interdyscyplinarne, gdyż w całej pracy można zauważyć odniesienia nie tylko do ekonomii branży, czy zarządzania strategicznego, ale też do filozofii, socjologii, nauk technicznych. Przykładowo, w rozdziale szóstym opisane zostały megatrendy rozwojowe, mocno wiążąc je z rozwojem technologicznym. Interdyscyplinarność podejścia jest wyróżniającą cechą omawianej dysertacji, jako że realna logistyka istnieje tylko w związku z procesami produkcyjnymi (jako procesami podstawowymi), a ściślej procesami towarowymi, obejmującymi poza produkcją również zaopatrzenie i dystrybucję, które także wymagają wsparcia logistycznego. Z kolei innowacyjne wsparcie logistyczne wpływa na innowacyjny rozwój procesów towarowych. To wzajemne oddziaływanie procesów podstawowych i logistycznych jest istotnym

źródłem innowacyjności, a zatem i konkurencyjności współczesnych łańcuchów dostaw, co w sposób dobitny udowadnia analizowana dysertacja.

Zbyt wiele opracowań logistycznych cechuje eklektyczność, co znacznie utrudnia, a czasami uniemożliwia rozpoznanie samej istoty i sensu omawianych zjawisk. Doktorantka słusznie tworzy na potrzeby swojej pracy badawczej własne interpretacje pojęć i definicje np. zarządzania łańcuchem dostaw. Właściwie opisuje również cele logistyki, podając przykłady ich realizacji przez różnych uczestników łańcucha. Nie omija przy tym kontekstu finansowego rozpatrywanych rozwiązań jako kluczowego obszaru motywacji tworzenia nowych koncepcji w przemyśle motoryzacyjnym. Żałować jedynie należy, że autorka nie doprecyzowała jeszcze tego, czy określenie „światowy", można utożsamiać z pojęciem „globalny". Doktorantka stosuje te pojęcia zamiennie, jednak wyrazy te nie oznaczają tego samego punktu odniesienia analiz, zwłaszcza w kontekście problemów opisywanych w dysertacji.

Trzeba zauważyć, że problem badawczy, podjęty w pracy mgr ASzmelter, jest oryginalny, złożony, dotyczy istniejącej w literaturze krajowej i zagranicznej luki badawczej i z tego względu realizacja celów i zadań badawczych w ramach przygotowania dysertacji była zasadna z punktu widzenia rozwoju teorii i praktyki logistyki. Doktorantka dokonała szczegółowego opisu badanej branży, przeanalizowała miejsce strategii logistycznej w strategii ogólnej przedsiębiorstwa i łańcucha dostaw, zaprezentowała tradycyjne i nowe koncepcje logistyczne oraz wyłoniła szereg, jej zdaniem, najważniejszych czynników tworzenia strategii logistycznych w badanym przemyśle.

Cechy oryginalności problemu badawczego podjętego w dysertacji przejawiają się już w warstwie założeń wyjściowych i prezentacji badań wstępnych, realizowanych przez autorkę w ramach odrębnych projektów badawczych, poprzedzających i trwających w trakcie przygotowania dysertacji. Dynamicznie rozwijająca się konkurencja wewnątrz- i międzysektorowa w przemyśle motoryzacyjnym, rozwinięta kooperacja w globalnych łańcuchach dostaw, wymagają (w celu zapewnienia racjonalizacji działań) integracji niemal we wszystkich płaszczyznach aktywności gospodarczej i społecznej. Tradycyjne strategie logistyczne w takich nowych uwarunkowaniach gospodarczych, stanowią pewną barierę wzrostu konkurencyjności, zarówno z punktu widzenia kryterium oszczędności kosztów, jak i kryterium jakości obsługi partnerów łańcucha dostaw.

Stwarza to przesłanki do tworzenia nowych koncepcji o charakterze strategii hybrydowych. Zauważa to w sposób jednoznaczny w swojej pracy doktorskiej mgr A. Szmelter (por. hipoteza badawcza nr 4 i 5, weryfikowane w rozdziałach 4 i 5).

3. Sformułowanie i realizacja celów badawczych

Cel główny dysertacji sformułowany został poprawnie, jednoznacznie pod względem merytorycznym, z istotnym zadaniem poznawczym, tj. „stworzenie pełnej klasyfikacji grup determinant wpływających na formułowanie, modyfikację i doskonalenie strategii logistycznych w światowym przemyśle motoryzacyjnym". Doktorantka zauważyła przy tym, że realizacja celu głównego będzie bardziej wnikliwa, a zatem i skuteczna, przyjmując osiem celów szczegółowych, precyzujących przedmiot i zawartość merytoryczną celu głównego (s. 6-7).

Cel główny i cele cząstkowe mają układ sekwencyjny. Ułatwiło to doktorantce w sposób istotny zachowanie porządku myślowego i narracyjnego w całej pracy, wypełnionej wieloma wielorakimi odniesieniami, interpretacjami, porównaniami, przy równoczesnym wielokryterialnym i wielopoziomowym ujęciu zagadnienia i prowadzonej narracji.

Konfrontując zatem przyjęty cel główny pracy oraz jej cele cząstkowe z przedmiotem i zawartością poszczególnych rozdziałów, należy jednoznacznie stwierdzić, że sposób postawienia problemu badawczego dał podstawę do oryginalnego jego ujęcia i rozwiązania. W pracy dołożono starań, aby przeprowadzone badania pozwoliły na sformułowanie jednolitej i zwartej klasyfikacji determinant kształtowania strategii logistycznych w wybranym przemyśle.

4. Ocena zakresu i sposobu weryfikacji przyjętych hipotez, doboru metod badawczych

Z punktu widzenia oceny metodyki pracy naukowej, istotnym jest zarówno prawidłowość postawionych hipotez badawczych, jak również sposób oraz zakres ich weryfikacji (metody badawcze). Z tego punktu widzenia praca mgr A. Szmelter odpowiada kanonom dysertacji naukowej. Autorka w sposób jednoznaczny sformułowała hipotezy badawcze, szczegółowo opisała sposób ich weryfikacji, zastosowała właściwe metody i techniki tej weryfikacji oraz wskazała umiejscowienie działań weryfikacyjnych hipotez w strukturze pracy, a także przedstawiła powiązania

pomiędzy wynikami przeprowadzonej weryfikacji hipotez z realizacją poszczególnych celów badawczych

Postawienie hipotez badawczych, poprzedziły samodzielnie prowadzone przez doktorantkę badania (o czym już wcześniej wspomniano), wykonane w ramach odrębnych projektów badawczych. W ocenianej dysertacji sformułowano sześć hipotez badawczych, z których jedna zawiera trzy hipotezy szczegółowe. W tekście pracy, wyraźnie zaznaczono miejsca odnoszące się do sposobu i zakresu weryfikacji poszczególnych hipotez.

Pierwszą hipotezę Autorka oparła na stwierdzeniu, że globalne zjawiska gospodarcze są związane z czynnikami kształtowania strategii logistycznych w badanej branży. W celu weryfikacji tej hipotezy, doktorantka opisuje mechanizm tworzenia strategii logistycznych (rozdział 1) oraz megatrendy rozwojowe, które identyfikuje jako jedne z ważniejszych czynników wpływających na ten proces (rozdział 6). O ile weryfikacja hipotezy jest oczywista w ostatnim rozdziale pracy, o tyle nie do końca, hipoteza ta jest weryfikowana w bezpośredni sposób w rozdziale 1, chociaż za takową próbę można uznać zestawienie czynników w tab. 1.1. (s. 17), przedstawiającej klasyfikację czynników wpływających na kształtowanie strategii współczesnych organizacji. Niemniej jednak nie można wnioskować, co wydaje się, że autorka uczyniła, że uniwersalne zestawienie czynników jest jednocześnie zestawieniem właściwym dla danej branży. Można jednak zrozumieć zamysł autorki, iż tab. 1.1. miała być podstawą do dalszej analizy.

Hipoteza druga wiąże się z odczuwaniem, w silny sposób przez branżę motoryzacyjną, wszelkich kryzysów gospodarczych, co stanowi bodziec do tworzenia nowych koncepcji logistycznych, które z kolei mają odzwierciedlenie w strategiach logistycznych. Autorka rzetelnie przedstawiła ten problem i zweryfikowała hipotezę, potwierdzając ją, a dowody na jej prawdziwość przedstawiła w kilku rozdziałach.

Trzecia hipoteza odnosi się do rekonfiguracji podmiotowej i funkcjonalnej łańcucha tworzenia wartości w łańcuchach dostaw analizowanej branży. Hipoteza ta została uszczegółowiona poprzez trzy hipotezy pochodne. Doktorantka przedstawia problem zmieniających się relacji między uczestnikami łańcuchów dostaw (s. 71,145, 246-7, 286), w szczególności między dostawcami I rzędu i OEM (np. na stronach 103,107,108). Bardzo trafnie opisuje również rolę orkiestratorów w funkcjonowaniu łańcuchów dostaw, chociaż ten wątek mógłby być w pracy nieco bardziej

rozbudowany. Recenzent jednak rozumie, że przy wielości zagadnień poruszanych w pracy, samoograniczenia narracyjne były uzasadnione.

Czwarta hipoteza dotyczy słabej przydatności tradycyjnych strategii logistycznych (w szczególności *lean*) do budowania przewagi konkurencyjnej globalnych łańcuchów dostaw. Niemniej doktorantka słusznie zauważa, że strategie te nadal są praktycznie użyteczne, ale powinny być uzupełniane i poszerzane przez nowe koncepcje, dzięki czemu powstają, jak to określiła autorka, strategie hybrydowe. Krytyczne podejście doktorantki do mnożenia nowych koncepcji i niejednolitego ich nazewnictwa zasługuje na uwagę, bowiem świadczy o jej dojrzałości naukowej i dobrej znajomości dziedziny którą prezentuje.

Weryfikacja piątej hipotezy, zakładającej, że rosnąca złożoność systemów gospodarczych przyczynia się do powstawania nowych rozwiązań w zakresie strategii logistycznych w globalnych łańcuchach dostaw, wiązała się z bardzo dużym wysiłkiem autorki, włożonym w analizę literatury naukowej, również tej spoza obszaru logistyki. Weryfikacji tej tezy doktorantka poświęciła cały rozdział – i słusznie, bowiem poprzez bogaty przegląd literatury i trafność sformułowanych wniosków, trudno jest sfalsyfikować tezę, że przemysł motoryzacyjny charakteryzuje się dużą złożonością, Skrupulatnie przygotowane zostało zestawienie czynników złożoności. Wydaję się, że zasadnym byłoby rozszerzenie piątej hipotezy, o założenie, że czynniki złożoności są jednocześnie czynnikami kształtowania strategii w badanej branży. Autorka jednoznacznie taki wniosek wyprowadza, nie ma to jednak pokrycia w żadnej z hipotez.

Ostatnia, szósta hipoteza, dotyczy ekonomicznego charakteru czynników kształtujących strategie logistyczne w badanej branży. Autorka dzieli je (w rozdziale szóstym) na mikro-, mezo- i makroekonomiczne.

Weryfikacja hipotez i wnioskowanie na podstawie analiz i uzyskanych wyników badań, stworzyły dobrą płaszczyznę do opisu zjawiska kształtowania strategii logistycznych w światowym przemyśle motoryzacyjnym. Tym samym w sposób pełny zrealizowany został cel poznawczy dysertacji.

U podstaw działań zmierzających do zidentyfikowania i klasyfikacji determinant kształtujących strategie logistyczne w przemyśle motoryzacyjnym, czyli zrealizowania celu badawczego, legła analiza informacji źródłowych zawartych w pieczołowicie przestudiowanej międzynarodowej literaturze przedmiotu. Doktorantka zadeklarowała również wykorzystanie w badaniu informacji ze źródeł pierwotnych (obserwacji

nieuczestniczącej). Jak można się jedynie domyślać, badania pierwotne w postaci obserwacji, miały za zadanie upewnić autorkę w prawdziwości wyników badawczych, wypracowanych we wcześniejszych etapach prac. W pracy trudno jest odnaleźć wyraźne odniesienia, dokumentujące tego rodzaju wyniki badań. Dopiero wnikliwa analiza wykorzystanej literatury i materiałów źródłowych, pozwala zauważyć, że doktorantka korzystała również z raportów i analiz opracowanych przez różne instytuty, stowarzyszenia i centra badań problematyki omawianej w dysertacji oraz korzystała z informacji pochodzących bezpośrednio od uczestników łańcuchów dostaw.

Na uwagę zasługuję obszerność liczbowa i walory naukowe wykorzystanej literatury. Na bibliografię dysertacji składa się 530 opracowań (książek i artykułów naukowych), 1 akt prawny oraz 114 źródeł netograficznych. Większość źródeł bibliograficznych została napisana w obcym języku, tj. w języku angielskim i niemieckim. Na podkreślenie zasługuje też aktualność cytowanej literatury, rozległość zakresu tematycznego i jego interdyscyplinarność. Źródła informacji naukowej wykorzystane zostały przez Doktorantkę w sposób rzetelny, solidny i z właściwym stopniem krytycyzmu.

5. Opinia na temat wiedzy teoretycznej doktorantki w dyscyplinie naukowej, którą się zajmowała w dysertacji

Pani mgr A. Szmelter wykazała się dobrą znajomością wiedzy teoretycznej, zarówno w bezpośrednim obszarze jej zainteresowań naukowych – logistyki, w tym zwłaszcza w zakresie budowy i funkcjonowania łańcuchów dostaw jak i w zakresie dziedzin ogólnych oraz pokrewnych, z których intensywnie i w sposób umiejętny korzystała podczas prowadzonych badań, jak i przy redagowaniu pracy. Doktorantka umiejętnie i w sposób sprawny korzystała z dorobku teorii ekonomii, strategii konkurencji, teorii zarządzania, w tym zarządzania strategicznego. W sposób umiejętny identyfikuje różnorakie działania racjonalizacyjne, prowadzące do ekonomizacji łańcuchów dostaw w branży motoryzacyjnej.

6. Opinia na temat prezentowanych w pracy treści, sposobu i zakresu ich interpretowania

Problemy poruszane w ocenianej pracy zostały omówione rzeczowo, często nawet zbyt syntetycznie, granicząc z niedopowiedzeniami czy „urywaniem myśli", ale w pewien sposób można to usprawiedliwić obszernością badanego materiału i szerokim zakresem problemu badawczego. Cele, przedmiot i podmiot badania zdeterminowały znaczną objętość pracy.

Przedmiotem zainteresowań autorki dysertacji a w konsekwencji prowadzonych przez nią badań, były uwarunkowania i instrumenty kształtowania strategii logistycznych w łańcuchach dostaw w przemyśle motoryzacyjnym. Fundamentalną sprawą było więc właściwe rozumienie i odpowiedni sposób interpretacji głównych pojęć, takich jak logistyka, jej cele i funkcje, czy łańcuchy dostaw. Literaturowa interpretacja tych pojęć nie jest jednolita i jest wyprowadzana z różnych punktów widzenia i z różnych poziomów odniesienia. Występujące w tym względzie problemy metodologiczne i pojęciowe będą jeszcze zapewne długo dyskutowane w środowisku. Niemniej należy jednoznacznie stwierdzić, że autorka dysertacji doskonale poradziła sobie z tym problemem, w sposób satysfakcjonujący i równocześnie adekwatny do postawionego celu badań.

Zebrana w omawianym opracowaniu wiedza jest w pełni użyteczna. Służyć może nie tylko wypełnieniu istniejących w tym względzie braków, ale daje też praktyczne wskazania jak kształtować konkurencyjne strategie logistyczne łańcuchów dostaw nie tylko w przemyśle motoryzacyjnym (o czym wspomina też autorka pracy, np. na s. 262, 282).

Cechy oryginalności dysertacji przygotowanej przez mgr Agnieszkę Szmelter przejawiają się w trzech płaszczyznach:

1) zastosowania wielu metod w realizacji celów badawczych i hipotez o rozległym zakresie,
2) opracowania autorskich klasyfikacji nie tylko determinant kształtowania strategii logistycznych, ale też czynników złożoności, megatrendów rozwojowych i charakterystyk innych zjawisk, czego dowodem są liczne tabele i rysunki prezentowane w pracy,
3) wypracowania rekomendacji dla łańcuchów dostaw przemysłu motoryzacyjnego w tradycyjnym rozumieniu, „rozszerzonego przemysłu motoryzacyjnego"

(zgodnie z nazewnictwem przyjętym przez autorkę), ale również innych branż, co wiąże się z dokonaną analizą megatrendów rozwojowych.

Ponadto, praca określa kierunki rozwoju nie tylko samego przemysłu motoryzacyjnego, ale także rozwój zjawiska mobilności osób, co będzie miało wpływ na kształtowanie strategii nie tylko przedsiębiorstw w motoryzacyjnych łańcuchach dostaw oraz transportu samochodowego, jak też innych gałęzi transportu, np. transportu kolejowego.

W pracy używa się pojęć „Gospodarka 4.0", „Logistyka 4.0". Recenzent uważa, że są to pojęcia języka publicystycznego, a nie naukowego. Dlatego w pracy naukowej do tych pojęć należy podchodzić z większą rezerwą merytoryczną.

7. Ocena działań preparacyjnych - układu pracy, jej struktury, podziału treści

W konstrukcji pracy widać wyraźny kierunek i drogę do celu, chociaż Recenzent ma pewne wątpliwości co do celowości wprowadzenia trzeciego poziomu podrozdziałów. Układ treści pracy został właściwie przyporządkowany jej celom badawczym, a poszczególne wątki merytoryczne opracowania pojawiają się w stosownych miejscach toku wywodów. Praca składa się z sześciu rozdziałów. Rozdziały obejmują odpowiednio 40, 55, 40, 41, 42 i 59 stron. Bibliografia zajmuje 34 strony.

Rozdział pierwszy poświęcony jest tradycyjnie systematyzacji pojęć i zarysowaniu warstwy nośnej dla całej konstrukcji pracy, poprzez sięgnięcie do elementów rozwoju myśli ekonomicznej, dotyczącej kształtowania strategii logistycznych. Struktura rozdziału jest dobra, właściwa z punktu widzenia tematu pracy i założeń badawczych.

Rozdział drugi stanowi charakterystykę przemysłu motoryzacyjnego. Autorka przedstawia krótko historię współczesnego przemysłu, tj. od kryzysów naftowych do dziś. Ponadto w rozdziale tym zaprezentowano rozwój łańcuchów w przemyśle, specyfikę rynku, specyfikę produkcji, relacji z dostawcami oraz omówiono strategie hybrydowe. Jednakże w zaprezentowanym opisie przemysłu, brakuje szerszego opisu przemysłu Polski jako kraju o dużym potencjale w zakresie dostarczania części i komponentów do budowy aut dla OEM.

W rozdziale trzecim scharakteryzowano zjawisko złożoności w przemyśle motoryzacyjnym, wskazano na jego przyczyny, skutki, poziom rozwoju, sposoby i

specyfikę funkcjonowania przemysłu motoryzacyjnego. Na uwagę zasługuje podniesiony w tym rozdziale problem złożoności. Temat ten został szczegółowo, prawidłowo i skrupulatnie zidentyfikowany i opisany.

W rozdziale czwartym zaprezentowano tzw. tradycyjne koncepcje logistyczne w analizowanym przemyśle. Recenzent ma pewne wątpliwości co do nazywania niektórych koncepcji „tradycyjnymi", a niektórych – „nowymi", dlatego, że część z obu tych grup powstała prawie w tym samym czasie, a jedynie ich rozwój przebiegał w innym tempie (np. lean i parki dostawców). W rozdziale 4 opisane są pochodne koncepcje lean, które powstały później niż koncepcja pierwotna, zatem czy nie należałoby ich nazwać także nowymi? Zrozumiałe jest jednak, że autorka miała na celu rozdzielenie opisywanych koncepcji na te, które przyczyniają i nie przyczyniają się w dużym stopniu do budowania konkurencyjności łańcuchów dostaw w przemyśle motoryzacyjnym.

Rozdział piąty charakteryzuje rozwiązania w przemyśle motoryzacyjnym, które znacznie przyczyniają się do podnoszenia konkurencyjności branży. Wśród nich wymienia się strategie opóźniania, modułowość, platformy produktowe, komunalność, BTO i parki dostawców. Można odnieść wrażenie, że BTO powinno być częścią podrozdziału dotyczącego strategii opóźniania, gdyż faktycznie jest jednym z jej rodzajów. Być może spowodowane zostało to chęcią zaznaczenia szczególnej roli BTO w dzisiejszym przemyśle motoryzacyjnym, a także jej powiązania z komunalnością i modułowością.

Właściwą część pracy stanowi rozdział szósty, w którym autorsko ujęto zbiór najważniejszych determinant kształtowania strategii logistycznych w przemyśle motoryzacyjnym. Doktorantka skupiła się właściwie tylko na tych trendach, które jednoznacznie można powiązać z rozwojem tzw. nowoczesnych technologii, z wyjątkiem wymagań środowiskowych, które jednak w sposób pośredni wiążą się z tymi technologiami, np. poprzez rozwój zero- i niskoemisyjnych aut. Zdaniem recenzenta, bardzo dobrze opisano poszczególne determinanty, które wyraźnie wymieniono w pierwszym podrozdziale, budując podstawę do dalszej analizy. Treść tego rozdziału często nawiązuje do opracowań branżowych (np. KMPG, Roland Berger), co należy uznać za pozytywną jego cechę.

Mimo paru uwag krytycznych, trzeba podkreślić, że pracę cechuje harmonia pomiędzy jej częściami wprowadzającymi do problemu, rozważaniami teoretycznymi, prezentacją metodyki i technik badawczych, a omówieniem i interpretacją

pozyskanego materiału badawczego, jego oceną i wnioskowaniem. Tak więc można stwierdzić jednoznacznie, że układ treści pracy został właściwie przyporządkowany jej celom badawczym, a poszczególne wątki merytoryczne opracowania pojawiają się w stosownych miejscach toku wywodów.

8. Szczegółowe uwagi i spostrzeżenia odnośnie treści i redakcji pracy

Recenzent w trakcie przeglądu treści pracy zauważył uchybienia w redakcji pracy (np. braki interpunkcyjne), które ze względu na obszerność opracowania, można uznać za nieznaczące. Oto niektóre z nich:

- s. 7. - powinno być napisane, że cele szczegółowe mają charakter sekwencyjny, a nie cel główny i szczegółowe, ponieważ cel główny składa się z celów szczegółowych,
- s. 7. - jest "są później aplikowane do innych branż", powinno być "są później aplikowane w innych branżach",
- s. 14. – nieodpowiednio wykorzystany wyraz "marka", błąd stylistyczny, podobne przypadki na s. 21, 24,
- s. 27 - urwanie myśli,
- s. 31 - źle sformatowana tabela (tekst nie mieści w nagłówku się tabeli),
- numer odnośnika po kropce zamiast przed, np. s. 33,
- drobne błędy językowe (literówki), np. na s. 35,
- s. 145 - w tablicy widnieje "mastering complexity" zamiast "opanowanie złożoności",
- s. 288, tab. 6.14, brak pochylenia tekstu,
- s. 292, niewłaściwe formatowanie pod tab. 6.15.

Te drobne uchybienia redakcyjne, językowe, interpunkcyjne, w ocenie recenzenta są na tyle mało istotne i przypadkowe, że nie mogą negatywnie wpłynąć na ocenę całej pracy.

9. Podsumowanie

Recenzowana praca stanowi istotny przyczynek poznania uwarunkowań kształtowania strategii logistycznych w światowym przemyśle motoryzacyjnym. W toczącej się obecnie dyskusji, jak i praktycznych działaniach w sferze politycznej,

gospodarczej, organizacyjnej i prawnej nad istotą i procedurami integracji gospodarczej, nie może zabraknąć obiektywnego spojrzenia ekonomicznego i zarządczego na proces kształtowania tych strategii.

Zrealizowane przez mgr A. Szmelter zadanie badawcze doskonale wpisuje się w ogólnoświatowy trend badań nad strategiami logistycznymi, szczególnie w dzisiejszym – dynamicznym i niestabilnym otoczeniu rynkowym. Wyniki badawcze, wypracowane w niniejszej dysertacji mają duży potencjał aplikacyjności w procesie tworzenia lub modyfikacji strategii logistycznych w światowym przemyśle, również w innych branżach niż analizowana w pracy. Autorka stworzyła własną klasyfikację determinant kształtujących strategie logistyczne.

Z powyższych względu, praca mgr Agnieszki Szmelter, powinna być udostępniona szerszemu gronu czytelników, poprzez jej opublikowanie, ponieważ zawarte w niej wnioski, przemyślenia i koncepcje inspirują do poszukiwania kolejnych rozwiązań, zmierzających do ulepszenia istniejących strategii logistycznych i tym samym – podnoszenia efektywności i konkurencyjności funkcjonowania łańcuchów dostaw nie tylko branży motoryzacyjnej.

Mając na względzie to, że wyrażone wcześniej w niniejszej recenzji opinie i oceny cząstkowe, były w swej ostatecznej wymowie jednoznacznie pozytywne, a przyjęta struktura i zawartość merytoryczna prezentowanej recenzji, zmuszały do ustosunkowania się do wszystkich istotnych aspektów oceny pracy doktorskiej, upoważnia to recenzenta do stwierdzenia że mgr Agnieszka Szmelter wykazała się umiejętnościami samodzielnego prowadzenia pracy naukowej, a przygotowana przez nią rozprawa doktorska: *Determinanty kształtowania strategii logistycznych w światowym przemyśle motoryzacyjnym*, jest oryginalnym rozwiązaniem postawionego w niej zagadnienia naukowego z zakresu dyscypliny naukowej ekonomia i spełnia warunki określone ustawą z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. Nr 65, poz. 595, z późn. zm.). W tej sytuacji wnoszę do Rady Wydziału Ekonomicznego Uniwersytetu Gdańskiego o przyjęcie pracy i dopuszczenie do jej publicznej obrony oraz wyróżnienie rozprawy doktorskiej.

Sopot, dnia 23 grudnia 2017 r.